

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒ - ๓/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๖๓

วันที่ ๗ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
- - - ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ トラขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา” และวรรคสอง บัญญัติว่า “รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง ระบุถึงหน้าที่ของรัฐสภา โดยบัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา” และมาตรา ๑๑๔ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” บทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่า รัฐสภา มีสถานะตามรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ประกอบขึ้นจากหลายส่วน มีบทบาทหน้าที่ในกระบวนการตรากฎหมาย โดยการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๖ กำหนดให้รัฐสภาประชุมร่วมกันในกรณีต่อไปนี้ (๑) การให้

ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภา (๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ (๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ (๕) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุม (๖) การเปิดประชุมรัฐสภา (๗) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (๘) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ (๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบซึ่งตกไปตามมาตรา ๑๔๗ (๑๐) การเปิดอภิปรายทั่วไป (๑๑) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (๑๒) การแถลงนโยบาย (๑๓) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม (๑๔) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา (๑๕) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และ (๑๖) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ในกรณีการตราร่างพระราชบัญญัตินั้น การทำหน้าที่ของรัฐสภาจะสำเร็จผลก็ต่อเมื่อองค์กรส่วนย่อย (partial organ) แต่ละส่วน อันประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ต่างดำเนินการบทบาทหน้าที่ในส่วนที่ตนรับผิดชอบเสร็จสมบูรณ์ตามขั้นตอนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างครบถ้วน ในกรณีนี้ การทำหน้าที่ของรัฐสภาประกอบขึ้นด้วยการทำหน้าที่ส่วนย่อยสองส่วนที่มีสารัตถะของการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน ได้แก่ การพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎร และการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติโดยวุฒิสภา การทำหน้าที่ส่วนย่อยภายใต้บทบาทของสภาผู้แทนราษฎรและบทบาทของวุฒิสภานั้น แม้เป็นการกระทำที่แยกจากกันเป็นคนละส่วน แต่ก็มีความสัมพันธ์กันคือเป็นการทำหน้าที่ให้ความยินยอมในการตัดสินใจอนุมัติร่างกฎหมายฉบับหนึ่ง ๆ เนื่องจากการทำหน้าที่ของทั้งสององค์กรดังกล่าวต่างก็มีวัตถุประสงค์แห่งการแสดงเจตจำนงร่วมกัน คือเนื้อหาของร่างกฎหมายฉบับเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันการแสดงเจตจำนงของวุฒิสภาอาจมีผลยับยั้งการแสดงเจตจำนงของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วได้ ดังขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๓๘

การปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมีลักษณะสำคัญอยู่ที่การดำเนินการโดยอาศัยการกระทำร่วมกันของปัจเจกบุคคลจำนวนหนึ่ง กล่าวคือ การกระทำร่วมกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการกระทำร่วมกันของสมาชิกวุฒิสภาในที่ประชุมวุฒิสภา ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นการกระทำของรัฐสภาโดยองค์รวม การกระทำอันเป็นการแสดงเจตจำนงขององค์กรส่วนย่อยทั้งสองนี้ต่างก็มีลักษณะที่เดียวกัน คือหลักเสียงข้างมาก ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “การประชุม

สภาผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม ...” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า ในการประชุมเพื่อลงมติในวาระใดวาระหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา หากมีสมาชิกเข้าประชุมไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี ย่อมถือว่าการปฏิบัติหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติขององค์กรส่วนย่อยของครั้นของรัฐสภาดำเนินไปโดยไม่ครบองค์ประชุม จึงไม่อาจถือว่าการกระทำร่วมกันอันเป็นการแสดงเจตจำนงของบุคคลเหล่านั้นเป็นมติของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้ หากกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นในการประชุมเพื่อลงมติในวาระใด ย่อมส่งผลให้การประชุมในวาระนั้นเป็นการประชุมโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลสืบเนื่องให้กระบวนการในการตราร่างพระราชบัญญัติในวาระดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถนำไปสู่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระต่อไปได้

ตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง รัฐสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยในกระบวนการนิติบัญญัติของประเทศ ในวรรคสองของมาตราเดียวกันนี้ยังได้ระบุถึงหลักสำคัญในการทำหน้าที่ของรัฐสภา โดยบัญญัติว่า ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม หมายความว่า การทำหน้าที่ตรากฎหมายของรัฐสภาอันประกอบด้วยการทำหน้าที่ขององค์กรส่วนย่อยทั้งสองส่วน คือสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้น ย่อมต้องดำเนินไปภายใต้หลักกระบวนการอันควรของการตรากฎหมาย กล่าวคือ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาต้องดำเนินไปภายใต้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง อันได้แก่ กฎเกณฑ์ว่าด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ กฎเกณฑ์ว่าด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา ๑๓๓ กฎเกณฑ์ว่าด้วยองค์ประชุม ตามมาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง กฎเกณฑ์ว่าด้วยการลงมติ ตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง กฎเกณฑ์ว่าด้วยการพิจารณาวินิจฉัยสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๑๓๔ และมาตรา ๑๓๕ กฎเกณฑ์ว่าด้วยการพิจารณาและการลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๓๖ กฎเกณฑ์ว่าด้วยการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา ๑๓๗ ถึงมาตรา ๑๓๙ กฎเกณฑ์ว่าด้วยการตราพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ตามมาตรา ๑๔๐ ถึงมาตรา ๑๔๔ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภายังต้องดำเนินไปภายใต้หลักความมีเหตุมีผลของการตรากฎหมายอีกประการหนึ่งด้วย กล่าวคือ การดำเนินกระบวนการพิจารณาและการลงมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

และที่ประชุมวุฒิสภาต้องมีการพิจารณาพิเคราะห์หลักฐาน ข้อเท็จจริง ตลอดจนรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของร่างกฎหมายนั้น ๆ อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ มีการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมาธิการโดยมุ่งให้เกิดความสมดุลอย่างเหมาะสมระหว่างตัวแทนที่สะท้อนจุดยืนเชิงนโยบายและผลประโยชน์เฉพาะที่หลากหลายในสังคม ตลอดจนมีการเปิดให้มีการอภิปรายในหมู่สมาชิกของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาอย่างกว้างขวางอันสะท้อนถึงคุณภาพของกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยสาระสำคัญของร่างกฎหมายในแต่ละวาระ

เมื่อพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบทั้งสองคำร้องแล้ว เป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า มีการแสดงตนและลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวาระที่สองและวาระที่สามไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมีการใช้บัตรแสดงตนและลงคะแนนแทนผู้อื่นจำนวน ๓ ราย เป็นเหตุให้มติของสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันมีผลทำให้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจากการตรวจสอบกรณีนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย จังหวัดพัทลุง พบว่ามีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ แสดงตนและลงมติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในระหว่างวันที่ ๘ ถึงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๓ ทั้งที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในระหว่างเวลาดังกล่าว นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ มิได้เข้าประชุมสภาผู้แทนราษฎร จึงฟังได้ว่า มีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ลงคะแนนให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวาระที่สองและวาระที่สามแทนนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ตามที่กล่าวอ้างจริง

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๔ ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๓ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในฐานะองค์กรส่วนย่อยซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นรัฐสภานั้น ได้ทำหน้าที่โดยมีวิธีปฏิบัติตามหลักการและขั้นตอนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๓ และไม่ปรากฏว่ามีการกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมาธิการ การเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้” อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีการโต้แย้งถึงปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ไม่ว่าจะเป็นในแง่การมีบทบาทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง หรือการมีบทบาทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ เมื่อการตรา ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตั้งแต่เริ่มกระบวนการเรื่อยมาไม่ปรากฏว่ามีกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่เมื่อได้ดำเนินมาถึงกระบวนการลงมติ ในวาระที่สองและวาระที่สาม ปรากฏว่าได้มีการแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ...” ประกอบข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม ที่กำหนดว่า “การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันได้” โดยมีการแสดงตนและออกเสียงลงคะแนนแทนผู้อื่น จำนวน ๓ ราย อันเป็นการปฏิบัติด้วยเจตนาเฉพาะตัวของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกระทำการอันขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม ประกอบข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม และไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ กรณีย่อมไม่อาจถือได้ว่าการกระทำ ของบุคคลดังกล่าวเป็นการกระทำรวมหมู่ของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นการกระทำที่เกิดจาก เจตนาทุจริตร่วมกันของสมาชิกที่ประกอบเป็นองค์ประชุมของสภาในเวลานั้น หากแต่การกระทำ อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวมีผลแต่เพียงทำให้การแสดงตน และการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลเจ้าของบัตรดังปรากฏเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประชุมและการออกเสียง ลงมติในที่ประชุมครั้งนั้นสิ้นผลไป เนื่องจากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่ง ที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ย่อมไม่เป็นการทำลายการแสดงเจตจำนงของการออกเสียงลงมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่น ทั้งนี้ โดยเทียบเคียงผลของการกระทำฝ่าฝืนหลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงกับผลของการกระทำที่ฝ่าฝืนหลักการแบ่งแยก การใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ดังปรากฏในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมาธิการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือ กรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ...” ดังนั้น แม้จะฟังได้ว่าการแสดงตนและออกเสียง ลงคะแนนแทนผู้อื่นจำนวน ๓ ราย ซึ่งการแสดงตนและการออกเสียงลงคะแนนดังกล่าวได้สิ้นผลไป โดยไม่นำมานับรวมเป็นองค์ประชุมและการออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น ๆ ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณา

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาประชุมและจำนวนเสียงที่ได้ลงคะแนนในการประชุมเพื่อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่สองและวาระที่สามแล้ว ก็ยังคงมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการออกเสียงลงคะแนนก็ยังคง เป็นเสียงข้างมากซึ่งเป็นมติของที่ประชุม หาได้เปลี่ยนแปลงไปไม่ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งการแสดงเจตจำนงร่วมกันของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาจึงได้ผ่านการลงมติ ให้ความเห็นชอบโดยมติเสียงข้างมากของแต่ละสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ จึงถือได้ว่ารัฐสภา ได้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ส่วนปัญหาการออกเสียงลงคะแนนแทนกันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น เป็นเรื่อง ที่ผู้กระทำได้ต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัวตามกระบวนการตรวจสอบและลงโทษขององค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยไม่มีผลทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ต้องเสียไปแต่อย่างใด ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงตราขึ้นโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ